

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 35.

Lýsingarprísir fyrri heftir: 30 øyr. á forðuni.
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fest
avsláttur í prísinum.

Tirsdag hin 1. september 1931.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brevasvarnaðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

5. árg.

Hitt stóra figgjarmálið á Løgtingi.

Tilboðið frá ríkisstjórnini til umrøðu.

Ein fyndarreda av P. M. Dam, framsegumanni javnaðarflokksins í hesum stórmáli.

(Framhald).

Havnirnar.

Eg skal loyva mær leysliga at nerta við tey einstaku punktin.

Havnirnar nevast fyrst.

Vit hava fingið havn í Havn, Tvøroyri, Vági, Skopun, Miðvági, Seyrvági.

Av hesum høvnunum eru Havnarhavnin, Tvøroyrarhavnin og Vágshavnin trafikkhavnir, og tær hera seg.

Skopunarhavnin og Miðvágshavnin eru fiskiskapshavnir, særliga Skopunarhavnin, tær hera seg ikki.

Tað eru frammi gamlar umsóknir um aðrar fiskiskapshavnir. Men hesar umsóknir hava ongur somdir notið á danska ríkisdegi. Tað verður víst har borið fram, at hinar fiskiskapshavnirnar hava ikki borið seg, og halda tær so, at tað tí er heitistligt at fara undir aðrar fiskiskapshavnir. Her tykjast tey ringu fyrirdomini í Skopun og Miðvági at koma teim nýggju fiskiskapshavnarumsóknunum á tvoran. Og er tað víst ílt at fáa ministerið at venda við í síni stóðu í hesum fori, hóast at tað má vera innlýsandi, at munur er ímillum eina havn, sum hina projekteraða Hovshavn og Skopunarhavn. Hovshavn er mett til at koma at kosta 56000 kr., meðan Skopunarhavnin kostaði fleiri hundrad túsund krónur. Tað ið hesar báðar bygdirnar, Hovi og Skopun, hava at gjalda, er so ógvuliga ójvamt, at Hovshavnin kann gott standa seg væl, um Skopunarhavn er heilt undir beinkinum.

Men hóast eg meini, at vit ikki kunna lata Skopun og Miðvág vera ræðiból soleiðis, at vit halda okkum frá øllum fiskiskapshøvnum, eri eg bangin fyrri — og særliga tá amtmáðurin heldur við ministeriinum ella ministerið við honum — at vit koma at biðja forgevis eftir, at staturin í tey fyrstu 10 árin fer undir at byggja fiskiskapshavnir í Foroyum. Hetta er tungt, men vit mega síggja sannleikan, so sum hann lagar seg, síggja nøgdi uppá tey praktisku viðurskiftini.

Viðvíkjandi havnir, ið staturin metar javnt við Tvøroyrar- og Vágshavnirnar, stillar staturin seg heilt óðrvísi. Hann býðir sær at gera Klakksvíkar- og Vestmannahavnirnar.

Vit hava víst her fingið avstungið, hvussu langt staturin í øllum fori vil ganga við havnar-spurninginum. Her er óivað einki annað at vinna. Men vit, ið trúgva uppá at heimafiskiskapurin aftur sum áður kemur at hava sín stóra týðning — í Hovi hevur hann um heystarnar og veturin ikki so lítlan týðning, tá veður er fyrri smáfar — vit meina, at vit ikki kunna leggja bygdir sum Hov heilt burtur. Kann og vil staturin ikki, mega vit — kommunurnar og lögtingið — byggja, men til skal peningur. Tað er so at vera samdir um vegin.

Løgtingsins ábyrgd.

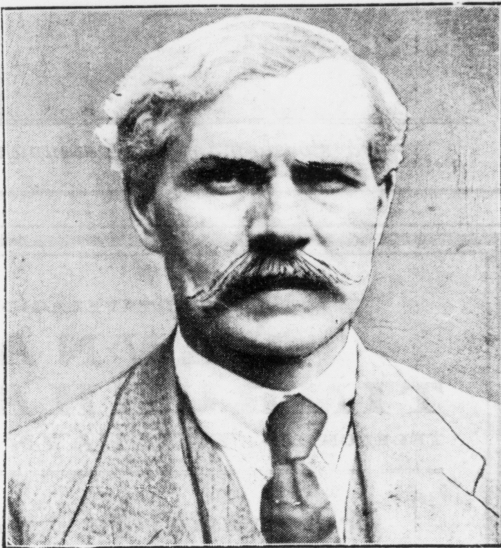
Ministerið krevur, at amtmáðurin skal hava umsjón við havnunum. Eg meini ikki, at tað er júst neyðugt, at amtmáðurin hevur umsjónina. Kortini tað hevur kanska minni at siga. Tá lögtingið hevur ábyrgdina — og lögtingið er tó Føroyinganna ting og álit í almennum málum — haldi eg, at lögtingið eigir at hava umsjónina. Tað álit eigir ministerið at hava á Foroya lögtingi.

Sjúkrahús.

Til B:

Staturin hevur givið stórsta stundning til sjúkrahúsið í Havn og í Klakksvík, og lovar ministerið, ið hevur statsins pening í hondum, 1/2 millión til sinnissjúkrahús. So halda tær seg ikki kunna gera meira fyrri fyrst. Tær um 25000 krónurnar í árligum stundningi til sjúkrahús skulu vit yvirtaka. Tað er sjálviandi hent og uppákravt, at vit fáa eitt sinnissjúkrahús. Men tað er eitt spursmál, um tað ikki er meiri hent at rúmka og hjálpa uppá sjúkraviðurskiftini á útríðunum og teim avskornu oyggjunum, t. d. Suðuroy. Har er eitt ílt, eitt eitt av einum sjúkrahúsi. Sum amtlaeknin og

Stjórnarskipti í Bretlandi.

RAMSAY MAC DONALD fráfarin og afturkomin.

Hin peningaliga heimskreppingin hevur eisini verið Bretlandi til meinar. Av teirri orsök, og fyrri at bjarga Bretlandi úr heimskreppingin, hevði figgjarmálaráðharrin Snowden og Ramsay Mac Donald framsett eina fjølbroytta figgjarskrá. Arbeðaraflokkurin stóð ikki samdur um uppskotið. Síðani hevur Ramsay Mac Donald fyrst sagt arbeðarastjórnina leysa og síðani byrt nýggja stjórn, har hann er forsetisráðharri. Frá arbeðaraflokkinum sita 4 manns í stjórnini — m. a. Snowden, ið aftur er figgjarmálaráðharri — 4 íhaldsmenn og 2 liberalir.

Tíðindini vilja vita, at bæði Mac Donald og Snowden tælla at taka seg burtur úr politiskum starvið, so skjótt figgjarskráin er samtykt á bretska ríkisdegi, og tað væntast, at Arth. Henderson, fyrrv. uttanríkisráðharri, verður at loysa Mac Donald av sum forseti bretska arbeðaraflokksins.

distriktslaeknin siga, er almikil tørvur á at fáa eitt nýtt sjúkrahús í Suðuroynni. Men um hetta kann forhandlast. Eg nemi bara við hetta, nú vit eru við sjúkrahúsmálið. Hovuðsakin er, at staturin er villigur at lata um 1/2 millión til nýtt sjúkrahús og halda útreiðslurnar við driftini. Eisini her trúgvi eg, at ministerið hevur hugsað gjølla um, hvussu nógv staturin í hesum trøngu tíðum er forur at lata — og hevur óivað ministerið avmarkað við hesu summ, hvatvið vit í teim fyrstu árunum kunnu vænta. Restina mega vit gera sjálvir. Vit mega vita, at har niðri treingir at — og har eru ikki betri tíðir enn her. Men har ber fólkíð mangar ferðir stórra býrðir enn vit — væl hevur tað so afturímið nógv fleiri rættindi, rættindi sum vit mega hava, men sum vit so mega gjalda fyrri.

Kongsgódsið.

Til C:

Javnaðarmenn lögdu á sinni mál á tingborð um at fáa kongsgódsið undir Foroya lögting. Men hetta uppskotið feldi íhaldið — sjálvir høvdingarnir góvu atkvøðu ímóti.

Nú býðir ministerið okkum inntøkurnar av kongsgódsinum. Hetta er eitt stórt framstig. Vóniliga fáa vit eisini administratiónina og valdi at regulera avgiftina. Avgiftin kann vist hækkaast. Eg hoyrði mann, ið skil hevði, nevna fleiri hundrad túsund við at rokna við eini inntøku av 3% av jøvðavirðini. Vit halda uppá, at landið, Foroyar, eigir Foroya jørd, og at Foroyar íggjognum Foroya lögting má hava kongsgódsið í hondum og hava vald til at skipa so fyrri við jørdini, at hon gevur landsins íbúgvum mest moguligt. Bert tað at vit fáa

Tandlæge BREND

træffes 11-5. Telf. 114.

inntøkurnar, er eitt stórt stig framá. Kann so administratiónin leggjast í fingsins hendur, hevur ognarspurningurin kanska ikki so nógv at siga. Kemur tað at liggja fyrri, at vit vilja kapitaliserað kongsgódsið, líti eg tað á Danir, at teir ganga okkum á móti, so langt teir kunna forsvara at ganga. Men hetta liggur í framtíðini.

Aðrar inntøkur.

Til 3, 4: Skipsavgiftir, innførsluavgift statsins geva ikki stórar summir. Men víga kortini nakað. Tað eru pengar, ið koma inn her á landi, og er tað rimiligt, at ministerið tekur hesar pengarnar við, tá tað hevur hugsað um at stímbrað okkum figgjarliga við at rúmka okkara inntøkuresur.

Til 5: Í Danmørk gjalda fólk skatt av neyðsynjarvørum. Við tað, at tað er so illa skipað fyrri at praktisera beinleiðis skatt, og við tað, at vit í veru treingja til pening, og staturin ikki sær sær fori til, nú so illa stótt er ímillum fólkíð í Danmark, at hjálpa í stórra muni, er tað fatuligt, at ministerið fyrirlær her at skatta vørur, sum hera avgift í Danmark. Men hóast vit duga at fata hetta uppskotið, kunna vit ikki ganga við ministeriinum í hesum fori. Sakur, kaffi og te eru neyðsynjarvørur, ið nýtast av rikum sum fátækum. Vit mega royna at umganga henda vørskatt. Ministerið hevur her roknað Foroyum eina inntøku uppá 95000 krónur. Men vit mega kunna fáa hesar 95000 krónurnar og meira til á annan og meiri lagaligan hátt.

Ministerið hevur gingið inn fyrri, at vit fáa eitt stórra figgjarmálið. Tað er aðalkjarnan í hesum uppskoti, hesum tilboði. Vit hava so at taka til viðgerðar, hvat vit kunna gera og hvørjar leiðir vit kunna ganga. Vit mega halda okkum til tað, ið kann forast íggjognum. Tað nyttar ikki at himla og rulla við ov nøgvum milliónum. At halda okkum til peningsobjektir, sum kanska ringur moguleigleiki er at fáa nakað burtur úr, er farligt. At mana til at taka tilílik mál til viðgerðar, forir við sær, at tíðin gongur, 10—20 ár, kanska eitt mannaminni, og kemur so einki, liggja vit har. Og tá hóskar orðatakíð: »Meðan gresíð gror, doyri ryssan.« Nei, nú krevur Foroya fólk, at tað verður handlað. Orð nytta einki. Nakað má gerast og gerast til muns og